

Nr 267.

Av herr **Nilsson, Petrus, m. fl.**, om anslag till täckande av uppkommen brist i Skorpetorp—Skrika dikningsföretag av år 1929.

Den 10 juni 1929 avslutades laga syneförrättning angående ett företag benämnt »Skorpetorp—Skrika dikningsföretag av år 1929» och avseende torrläggning av mark till vissa hemman i Döderhults och Fliseryds socknar av Kalmar län. Syneförrättningen leddes av statens lantbruksingenjör Thorsten Johnzon, numera avliden.

Enligt den av honom uppgjorda kostnadsfördelningslängd skulle förbättringens värde utgöra 82,048 kronor 30 öre samt kostnaden för företaget 77,240 kronor. Största delägare i företaget var staten såsom ägare av ett mantal Skorpetorp i Döderhults socken. Staten hade påförts delaktighet i företaget med 58,953 procent samt i överensstämmelse därmed tillgodoräknats ett förbättringsvärde av 48,370 kronor 25 öre samt påförts delaktighet i kostnaden med 45,535 kronor 30 öre. Över förrättningen anförde kronan besvär under framhållande, att båtnaden beräknats för högt och att, därest den riktigt beräknades, kostnaderna komma att överstiga värdet av båtnaden. Därför yrkade kronan att företaget icke måtte komma till stånd och i andra hand nedsättning i fråga om kronans delaktighet.

Sörbygdens vattendomstol meddelade utslag den 30 juni 1930. Kronans första yrkande lämnades utan bifall. De beräknade förbättringsvärdena däremot nedsattes för alla delägare med 20 procent.

I anledning härav upprättades av statens lantbruksingenjör Erik Lindqvist den 6 februari 1932 en ny kostnadsfördelningslängd. Sammanlagda förbättringsvärdet enligt denna blev 65,356 kronor 40 öre. Kostnaden upptogs med det en gång beräknade till i runt tal 77,000 kronor. Kronans förbättringsvärde blev 38,696 kronor 20 öre och dess andel i företaget 45,590 kronor 16 öre eller 59,280 procent av hela företaget.

Den 28 november 1932 beviljades till företaget dels lån från statens avdikningslånefond med 31,770 kronor och dels statsbidrag från statens avdikningsanslag med 32,670 kronor.

Emellertid visade det sig, att lantbruksingenjör Johnzons kostnadsberäkningar voro oriktiga. Bergmassor i kanalen, som ej voro upptagna i kostnadsförslaget, föranledde ökade kostnader. Entreprenören begärde därför gottgörelse av arbetsstyrelsen för sänkningsföretaget. Frågan hänsköts av

parterna till skiljedom, och skiljenämnden beslöt den 14 september 1933 tillerkänna entreprenören 14,630 kronor. Denna skiljedom har vunnit laga kraft.

Denna pålaga kommer att drabba de delägare, som antecknats såsom sökande till företaget. Dessa äro åtta till antalet, med delaktighet i företaget till följande procenttal: 1,017 — 0,537 — 0,298 — 0,147 — 3,511 — 0,471 — 6,733 — 14,555. Representanten för den sistnämnda högsta delaktigheten har hos arbetsstyrelsen och skiljenämnden anmält gensaga emot, att denne delägare i företaget ansetts såsom sökande, vilket skulle skett mot dennes protest och utan vederbörligt uppdrag. Det är sålunda i varje fall företrädesvis småfolk utan större ekonomiska resurser, som genom att på uppfordran underteckna ett instämmande i den ursprunglige sökanden Erik Larssons i Skrika ansökan komma att drabbas av denna oförmodade ytterligare kostnad.

Undersökningar ha verkställts, i vad mån genom statsverkets och dess särskilda organs mellankomst denna för flera av de enskilda personer, som härav beröras, ruinerande extra kostnad skulle kunna avlyftas. Det är nämligen genom statens lagstiftning och rättsväsende, som företaget auktoriserats. Samtliga deltagare ha därigenom blivit tvångsanslutna. Kostnadsberäkningen har verkställts och garanterats av statens vederbörande lantbruksingenjör. Denne senare lär visserligen uppdragit beräkningen åt ett biträde men står utåt personligen för densamma. På fråga från intressenthåll, om man kunde vara viss på kostnadsberäkningen, har förrättningsmannen svarat, att han alltid beräknade i överkant och att någon farhåga således vore utesluten. Staten har således ytterst det moraliska ansvaret i varje fall för missödet i kostnadsberäkningen för detta företag, för vilket statens lagstiftning, vattendomstol och förrättningsmän givit anledning till att ifrågavarande menighet inlåtit sig på detsamma. De s. k. sökandena ha i god tro utan någon egen förmåga att bedöma kostnadsberäkningen litat på statens och dess organs vishet och rättvisa. Det må ock bemärkas, att staten förmodligen ej kan komma i åtnjutande av den på staten belöpande andelen i förbättringen, utan att de ytterligare erforderliga arbetena utföras. De sökande skola således ensamma få vidkännas de extra utgifterna, utan vilka staten över huvud taget ej skulle få någon valuta för sina utgifter.

Stor arbetslöshet råder för övrigt i Döderhults socken, varför det synes fördelaktigare få ett arbete till stånd, som lämnar något värde, än utförandet av värdelösa arbeten och utbetalandet av kontantunderstöd.

En utväg är nu, att domänstyrelsen inträder som sökande, vilket ju varit staten värdigt, såsom delägare i företaget till mer än hälften av detsamma. Styrelsens chef har emellertid vid förfrågan sagt, att detta företag från början av honom ansetts ovederhäftigt och bekymmersamt samt särskilt båt-naden alldeles för högt beräknad. Styrelsen hade därför hos vattendomstolen yrkat förbud för företaget. Under sådana förhållanden vore det omöj-

ligt för styrelsen att nu efteråt anmäla kronan som sökande. Denna utväg för att åtminstone minska avsevärt den uppkomna förlusten för sökandena har sålunda visat sig utesluten.

Inom jordbruksdepartementet var man av dess instruktioner förhindrad att ekonomiskt stödja företaget i vidare mån än som redan skett. Av samma mening var man inom lantbruksstyrelsen. Arbetslöshetskommissionen kunde intet hjälpa och hade också redan avslagit en ansökan i förevarande syften från företaget.

Inom socialdepartementet trodde man, att möjligen anslag skulle kunna erhållas direkt från regeringen utan hänvändelse till riksdagen, om det nya arbetet kunde läggas som kommunalt beredskapsarbete. Villkoret vore emellertid, att kommunen gick in för saken genom att göra den till sin egen. Detta har visat sig i detta fall liksom merendels vara utsiktslöst.

Det må antecknas, att det stora skandinaviska juristmötet sommaren 1932 i Stockholm utan yppad meningsskiljaktighet uttalat sig för att även statsmakten bör skäligen påtaga sig ansvar för sina organs förbiseenden och åtgärder, varigenom enskilda oförskyllt drabbats av förluster.

Fullständiga handlingar komma att tillställas vederbörande utskott.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville bevilja ett anslag av 14,630 kronor för täckande av den uppkomna bristen i Skorpetorp—Skrika dikningsföretag av år 1929 inom Kalmar län.

Stockholm den 23 januari 1934.

Petrus Nilsson.

Ruben Wagnsson.

Uno Wijkström.

